Aljoša Curavič

NA ROBU

Preko trupla

Pred dnevi je po državi krožila sorazmerno odmevna vest o truplu, ki so ga našli pri Hotizi, na spornem ozemlju na levem bregu Mure, ki je, kot berem, vrisano v hrvaški kataster, vendar je bilo do leta 1991 pod nadzorom slovenske policije. Vest ni bila odmevna zaradi trupla, ki smo ga na televizijskih zaslonih videli sredi polja, pod sivim nebom pokrito z belo rjuho, ampak zaradi ... spornega ozemlja. Oziroma zaradi tistega polja in tistega koščka sivega neba, ki ga je bilo opaziti na televizijskih zaslonih, medtem ko nas je voditelj opozarjal, da se soočamo z novico, ki je razburila marsikoga v državi. Sprašujem se, ali je res možno, da so vsa bolečina, tragedija, gnev, novinarski patos in politični klovnizem, ki sem ga opazil tistega dne, le izraz politične spornosti ozemlja? Izhaja zgolj iz tega, ker so si ogledali truplo tako slovenski kot hrvaški policisti, kar je razburilo nekatere politike in novinarje v državi? Sodeč po novinarski interpretaciji dogodka in po reakcijah politične javnosti, je bil pri truplu, pokritem z belo rjuho, najpomembnejši protokolarni, diplomatski odnos, ki naj bi ga imela ena država do druge, ne pa odnos do prebivalcev, ki včasih tudi umirajo, pa čeprav so njihova trupla prikazana kot nepomembne vrane na polju.

Vedno znova sem presenečen, ko se soočam z brezbrižnim odnosom, ki ga ima država do svojih pokojnih državljanov, do smrti, do trupel, ki jih odkrijemo na poljih, ob avtocestah, pod mostovi. Ne vem, ali se še spomnite odnosa, ki ga je imel bivši režim do črne kronike. Takrat je bilo videti, da umorov in nasilja ni, če pa so že bili, so jih potisnili na sam rob, o njih pisali v vestičkah, objavljenih nekje med horoskopom in vremensko napovedjo. Res je, smrt sama po sebi ni zanimiva novica. S smrtjo človek ugasne in ne daje nič več od sebe, ni več zgodbe, je njen konec. Vselej je konec tisti, ki nas opozarja na vedno isti začetek. Dramaturgija, ki se dogaja okoli trupla, ležeče pod milim nebom, je vedno ista. Takšna, kot smo jo videli tudi pri Hotizi: dva moška v belih rokavicah nosita črno krsto. Tik za njima uniformiran moški opazuje krsto, zraven njega stoji civilist, ki opazuje uniformiranca. Za podlago imajo zeleno, urejeno, obdelano polje, ki čaka na pomlad.

Pirančan Peter Ventin, 29-letni prostovoljni in poklicni gasilec, je s svojo požrtvovalnostjo in pogumom postal osebnost Primorske leta 2010

Zlato jabolko je za vse gasilce

Ko se zjutraj zbudim in se spominjam vseh podrobnosti, se mi zdi, kot da vse to gledam v kakem filmu. Doživljam precej nerealne, ampak prijetne občutke," pravi osebnost lanskega leta gasilec Peter Ventin o tem, kako se počuti, ko je spoznal, da je rešil človeško življenje. Doslej je rešil štiri. Za lanska tri, ki bi jih skoraj odnesla deroča blatna Dragonja, si je prislužil naslov osebnosti meseca septembra, pred dnevi pa še osebnosti Primorske leta 2010.

▸ Najprej obnoviva dogodke, zaradi katerih ste postali osebnost septembra in celega lanskega leta …

"Ko smo tiste septembrske noči hiteli proti podivjani Dragonji, nismo vedeli, kaj nas čaka. Gasilci smo vajeni ognja in drugih nesreč, vendar pa takšne moči, kot jo ima voda, še nismo videli. Prišli smo med mejna prehoda Dragonja in Sečovlje, voda je nosila avtomobile in drevesa, sadovnjaki in vinogradi so bili kakor ena sama reka. Kliculi so nas, ker sta bila dva človeka ujeta na drevesu. Oblekel sem se v neoprensko obleko, zagledali smo ju, vendar je bilo med nami in njima več kot sto metrov deroče vode. Kolegi so me privezali na vrv, nato pa sem malo plaval, malo brodil po vodi in prišel do njiju. Najprej sem prijel žensko in potem so me dejansko z njo v naročju vlekli nazaj proti tovornjaku. Moški je potem sam stopil z drevesa in nekaj metrov brodil po vodi, potem pa sem tudi njega prijel in s pomočjo vrvi sva skupaj prebrodila globoki del deroče Dragonje. Rad bi poudaril, da v intervenciji nisem bil sam, bil sem sicer v ospredju, ampak brez pomoči kolegov iz koprske brigade in prostovoljnega društva ne bi šlo."

▸ S tem pa še ni bilo konec najhujšega…

"Ne. Prvo reševanje je bilo opolnoči. Ob štirih zjutraj so nas spet klicali. Voda je odnesla avto, v njem pa sta bila mož in žena. Moški, ki je bil dober plavalec, se je prebil do mejnega prehoda Sečovlje in povedal za nesrečo, gospa, ki sploh ni znala plavati, pa se je prijela za betonski steber v vinogradu in obtičala. Teren je bil težko dostopen, tema, vendar smo se nekako prebili do kraja in z reflektorji posvetili, da smo zagledali gospo. Dragonja je bila še bolj deroča kot opolnoči, teren pa veliko težji. Tudi tukaj smo si morali pomagali z vrvmi in timskim delom. Ko nam je po več poskusih uspelo priti do gospe, sem ji nadel rešilni jopič in se z njo malo pogovarjal, tačas pa so sodelavci razmišljali, kako bi naju najlažje povlekli na suho. Gospa se je držala frkade v vodi cele štiri ure in je bila precej premražena. Vendar sem se z njo lepo pomenil, kako bova naprej, tako da ni bilo večjih težav. Kolegi so mi vrgli še dodatno vrv, s katero sva se močneje privezala in nato le čakala, da naju potegnejo. Plavati skupaj nikakor nisva mogla. Ves čas smo se vsi spraševali, če nam jo bo uspelo rešiti, ker je bila voda res deroča, odnašala je drevje, avte… Vendar je imela gospa srečo, da so ji trte delale neko zavetje. Če bi spustila steber, bi zagotovo utonila."

▸ Se vam je trojica, ki ste jih rešili, potem zahvalila, vas mogoče obiskala na brigadi ali doma, se vam kako drugače oglasila?

"Ne, nič."

▸ Nič?

"Ne, ampak tega nisem nikoli niti pričakoval. Verjetno so bili nekoliko v šoku, morda jim je nerodno… Jaz sem zadovoljen, da se je izteklo, kot se je, in to je bila največja zahvala, ki sem jo lahko prejel. Da spoznaš, da je vse rešeno, da smo rešili človeško življenje. Nič drugega."

▸ Verjetno ste prvič v življenju rešili človeško življenje?

"Ne. Leta 2001 sem iz gorečega stanovanja v Piranu na božični večer opolnoči izvlekel stanovalca. Tam sem bil kot član ekipe piranskega prostovoljnega gasilskega društva, ki je prva prihitela na kraj. Vse je bilo v ognju, eksplodirala je tudi plinska jeklenka. Celo stanovanje je bilo v plamenih, razen sobe, v kateri je bil ta moški. Na srečo je bila ta soba z vrati povezana s hodnikom, vrata sem vrgel dol in nezavestnega človeka zvlekel ven ter ga predal reševalcem. Takrat sem od gasilske zveze Slovenije prejel odlikovanje za hrabrost."

Peter Ventin v intervencijski obleki: "V piranskem prostovoljnem društvu smo ekipa, ki združuje dobro, zabavno in koristno."

Foto: Zdravko Pimazič/FPA

"Za gasilstvo me je navdušil brat, ki je tudi prostovoljni gasilec."

Foto: Zdravko Pimazič/FPA

"To je tisto, kar vam pravim: enkrat je eden v ospredju, drugič drugi, sam nikoli ne moreš narediti ničesar. Uspeh je odvisen od skupinskega dela."

▸ Bili pa ste tudi zraven, ko ste reševali delavce koprske komunale iz jaška na Serminu.

"Ja, ampak nisem bil prav v jašku. Bil sem zunaj in vlekel vrvi, na katerih so bili privezani delavci. To je tisto, kar vam pravim: enkrat je eden v ospredju, drugič drugi, sam nikoli ne moreš narediti ničesar. Uspeh je odvisen od skupinskega dela."

▸ Kako se počuti človek, ko spozna, da je drugemu rešil življenje?

"Ko se zjutraj zbudim in se spominjam vseh podrobnosti, se mi zdi, kot da vse to gledam v kakem filmu . Doživljam precej nerealne, ampak prijetne občutke. Ko sem se po septembrskem reševanju iz vode naslednji dan zbudil, sem se spraševal, kaj sem pa skakal po tej vodi. Vedel sem, da sem bil tam, vedel sem, kaj sem delal, ampak vse se mi je zdelo tako nerealno, kot da se to sploh ne bi zgodilo meni."

▸ Od kdaj ste gasilec?

"Sem prostovoljni in poklicni gasilec. V piranskem prostovoljnem društvu sem poveljnik, v koprski gasilski brigadi pa navaden gasilec. Poklicni gasilec sem tri leta, prostovoljni pa od petega razreda osnovne šole, torej že 18 let. Za gasilstvo me je navdušil brat, ki je tudi prostovoljni gasilec. Pred prihodom v koprsko brigado sem prodajal pohištvo. Ampak sem kmalu ugotovil, da nisem človek, ki bi sedel v zaprtem prostoru, vedno sem si želel, da se nekaj dogaja, da sem na terenu. Ta želja in želja, da bi pomagal ljudem, sta me pripeljali v koprsko gasilsko brigado."

▸ Ste že od malega imeli načrte, da boste gasilec?

"O tem nisem nikoli kdo ve kako razmišljal. Tudi ko sem še delal v trgovini, ko sem zaslišal sireno, bi najraje vse pustil in odhitel v akcijo. Taki trenutki so se v meni nakopičili, zato sem postal tudi poklicni gasilec."

▸ Ocenjujete, da so gasilci pri nas dovolj cenjeni?

"Ne. Mislim, da so premalo. Šele ko te ljudje potrebujejo, spoznajo, kaj pomeni biti gasilec. Ob vsakem dogodku, ko ljudje potrebujejo pomoč, na vodi, pri ognju ali kakšni drugi nesreči, je gasilka roka vedno zraven. Te lanske poplave in neurja so mogoče malenkost dvignile nivo spoštovanja, ampak še vedno ga je premalo. Drugod po svetu, kjer so se zgodile večje katastrofe in nesreče, je to spoštovanje veliko večje. Je pa žalostno, da se mora zgoditi nekaj katastrofalnega, da človek spremeni mnenje o gasilcih."

▸ Verjetno doživljate veliko neprijetnih in nevarnih trenutkov v službi?

"Nedavno, ko je ženska v Ospu padla s stene, sva šla s kolegom v jarek. Deroča voda, spolzka struga, tema, tesno, da sva se, privezana za vrv, komaj plazila po jarku. In sploh nisva vedela, kaj naju čaka notri. Približno sto metrov sva se plazila, da sva prišla do trupla, in potem sva ga vlekla ven. Potem pa nam kdo reče, da spimo v službi. V brigadi imamo res prostor za počitek, ampak ti ljudje, ki to govorijo, ne vedo, da te lahko sredi noči kadarkoli pokličejo in se moraš potem celo noč plaziti po jarku."

▸ Da ste postali osebnost septembra, je bilo precej logično. Da pa ste osvojili naslov osebnosti celega leta, pa ni bilo tako pričakovano, ne?

"Ja, septembra so bili v ospredju gasilci, govorilo se je samo o nas. In sem to pričakoval. Zdaj pa nas je bilo že dvanajst kandidatov različnih strok, glas o gasilstvu pa se je v tem času malo utišal. Pa tudi odmevnejših intervencij nismo imeli, tako da tega res nisem pričakoval. Prireditve sem se udeležil povsem neobremenjeno, zmage niti približno nisem pričakoval. Zame je bilo to popolno presenečenje."

▸ Kaj vam ta naslov pomeni?

"Ko so rekli, da sem postal osebnost leta, tega takoj nisem niti dojel. Še danes ne vem natančno, kaj to pomeni. Razumem pa to kot zahvalo za delo, ki ga opravljam. Ampak ob tem bi še enkrat ponovil: to zlato jabolko je namenjeno vsem slovenskim gasilcem. Prepričan sem, da marsikdo ni glasoval za Petra Ventina, ampak za gasilca. In tako je tudi prav, da smo dokazali, da je naše delo lahko cenjeno."

▸ Velikokrat vidite človeške tragedije, ranjene, mrtve…

"Gasilci vidimo marsikaj. Od zelo prijetnih do tragičnih trenutkov. Prijetni so sami po sebi zahvala za delo in občutek uspešnosti, medtem ko se ob manj prijetnih trenutkih in tragičnih izidih med sabo pogovorimo o zadevah, jih premeljemo. Tako da tega ne nosiš na grbi, ampak da tudi od najbolj tragičnih dogodkov ostanejo le izkušnje, ki pripomorejo k uspešnejšemu delu v naslednjih primerih. Največ takih dogodkov so prometne nesreče, ki jih ni malo."

▸ Pa vas tragedije tudi osebno prizadenejo, vas čustveno ranijo?

"Tudi to je del našega poklica, in to je treba sprejeti. Tako kot je timsko delo najboljše pri reševanju ob nesrečah, tako je tudi pogovor o najhujših izkušnjah s kolegi najboljši način, da to prebrodimo. Seveda imamo tudi možnost, da se pogovorimo s psihologom, vendar kolikor vem, k njemu ni šel še nihče. Najlažje se je o tem pogovarjati s človekom, ki je doživel isto izkušnjo ali je bil s tabo na terenu."

▸ Kateri dogodki so za gasilce najbolj neprijetni?

"Zagotovo tisti, v katerih so ogrožena človeška življenja in poškodovani ljudje. Če bi lahko izbiral, si tega ne bi nihče želel delati. Mi si lahko le želimo, da bi bilo teh dogodkov čim manj. Ampak ko se zgodijo, se zgodijo in je treba pomagati. Kot intervencije pa so najbolj utrujajoča gašenja gozdnih požarov v poletnih mesecih, ko smo po cele dneve in noči na terenu v vročini ali mrazu. Največ teh požarov zanetijo vlaki. Včasih poleti točno vemo; recimo vlak gre ob treh in deset minut in ko nekaj minut kasneje zazvoni telefon, že vemo, kam bomo hiteli."

▸ Ste sami ali vaša družina kdaj potrebovali gasilce?

"Na srečo še ne. Tudi moji bližnji ne. Ampak to je verjetno tudi zaradi tega, ker znamo marsikaj sami postoriti in sami rešimo kakšno nevšečnost."

▸ Vas ljudje kdaj kličejo zaradi neumnosti?

"Gasilci priskočijo vsakemu na pomoč, se pa včasih zgodi, da zapravimo čas za nepotrebne zadeve, ker bi takrat na kakšnem drugem koncu lahko veliko koristneje pomagali drugemu. Pred kratkim je nekemu moškemu padel ključ avtomobila v jašek. Stal je zraven jaška, skozi rešetke je videl ključ, pa nas je klical. Dvignili smo pokrov jaška in mu z roko dosegli ključ. Ogromno intervencij moramo opraviti zaradi malomarnosti ljudi. Kakšna mačka na drevesu nam ob tem le popestri dan. Klicali so nas tudi, da bi spravili pava s strehe. Pa je operater razumel, da je nekdo padel s strehe. Besedo pav je razumel kot padel v narečju. No, pav je potem sam zletel s strehe. Enkrat pa nas je nekdo klical, da mu je muc padel v jašek, pa smo razumeli mulc. K sreči je bila res samo mačka. Ob takih dogodkih se zelo nasmejimo."

▸ Kaj počnete, ko čakate v gasilskem domu?

"Dvakrat dnevno imamo usposabljanje za delo z opremo. Ko prideš na teren, nimaš časa, da bi se učil delati z opremo, ampak moraš z njo znati delati. V garažah imamo 20 vozil in vsako je treba do potankosti poznati. Vsak dan imamo tudi kondicijsko usposabljanje, od teka do fitnesa."

▸ Pa vseeno vržete kakšno partijo briškole?

"Ne, ampak zato, ker je nihče ne igra. Dvanajsturni delavnik je kar dolg, zato imamo tudi nekaj časa za počitek. Aja, igramo pa veliko namiznega tenisa. Gledamo tudi televizijo, beremo časopise …"

▸ Vas uniforma naredi privlačnejše za nežnejši spol?

"Mogoče. Včasih res opazimo, da je marsikateri gospodični všeč intervencijska obleka. In nekatere mogoče ta obleka opogumi, da naredi kakšen korak."

▸ Kakšna je razlika med prostovoljnim gasilskim društvom in gasilsko brigado?

"V piranskem prostovoljnem društvu smo ekipa, ki združuje dobro, zabavno in koristno. Tudi sicer se družimo, na izletih in ob drugih priložnostih. Naše društvo ima sicer veliko članov, jedro pa predstavlja ekipa približno 20 ljudi, ki smo bolj povezani in se družimo tudi v zasebnem življenju. Večina nas je mladih, med nami so tudi punce. Prve dni julija smo lani v Piranu pripravili gasilsko veselico, in to je bil zelo odmeven dogodek. Zdaj smo že začeli priprave za letošnjo veselico in upamo, da bo dogodek postal tradicionalen. V brigadi je prav tako dobra družba. Če preživljamo skupaj dvanajst ur, nas mora družiti neka povezanost, sicer si na terenu ne bi mogli zaupati. Marsikdaj se gasilec znajde v nevarni situaciji, in če nima zaupanja v kolega, ki stoji zraven, se ne bi nikoli tako izpostavljal. Gasilcu brigada vsekakor da nekaj več. Že samo za to, da postaneš poklicni gasilec, moraš skozi polletni tečaj na Igu, kjer dobiš ogromno teoretičnih in praktičnih izkušenj, ki jih nadgrajuješ na terenu. V brigadi v zelo kratkem času dobiš ogromno znanja."

DANIJEL CEK

"Ko so rekli, da sem postal osebnost leta, tega takoj nisem niti dojel. Še danes ne vem natančno, kaj to pomeni."

Andraž Gombač

TAKO ALI TAKO

Uščip za uščip

Čedalje bolj me ima, da bi vračal udarce. Oziroma uščipe. Najsi so še tako dobronamerni, prijazni, sladkobni.

Vse huje me stresa, kadar molče prenašam znani prizor: gospa uzre nič krivega otročiča, se dramatično razneži, pohvalno potreplja njegove starše, se nagne nad voziček, kakor prijazna ujeda razprostre krila svoje tankočutnosti, globoko vzdihne, toplo izdihne, joj, kako ljubko bitjece, poglej ga, poglej, buci buci buc, ga že ščiplje v rožnata lička, ja, srčece moje zlato, ti bo teta dala bombon, samo da še malo zrasteš, a ne, buci buci buc, s kazalcem živahno dreza v mehko kožico, cepeta od navdušenja, joj, res, kako ljubko bitjece, a si bolj podoben mamici ali atiju, glej ga, glej, buci buci buc, ga ščiplje, dreza vanj, mu pod nos moli njegove lastne igračke, glej, glej, kaj vse imaš tu, a se boš malo igral, joj, kako bitjece, kako bitjece, ena in ista pesem znova in znova, brez konca in kraja.

Me ima, da bi spraševal. Kod vse so poprej šarili tile ščipajoči in drezajoči prsti? So čisti? Kaj gospa želijo z njimi preveriti na otroku? Kaj imajo gospa od tega? Kaj ima otrok od tega? Mar človek, ki se še ni naučil govoriti in hoditi, nima svojega dostojanstva? In tako naprej.

Pa kaj bi spraševal. Bolje bi bilo, kakor rečeno, ko bi vrnil milo za žajfo. Nežnost zgostil v enako silo. Kakor pravi Sveto pismo: oko za oko, zob za zob, uščip za uščip. Najbolje bi bilo, da bi malo počakal, živahni gospe za trenutek ali dva pustil, naj ščiplje in dreza in vzdihuje, potem pa si dal duška. Jo strmo pogledal, se mahoma razvedril, veselo plosknil, radoživo vzkliknil, poglej jo, no, poglej, kokoško, kako lepo je zrasla, ja, kako velika je že, a ne, buci buci buc, jo tlesknil po vampu, požgečkal pod pazduhami, uščipnil v napudrana lica, buci buci buc, ji iz rok potegnil torbico, pobrskal po njej, joj, poglej, kaj vse imaš razmetano po žepkih, a bi se malo s šminkico igrala, buci buci buc, ja, pa ključe imaš tu notri, o, ti navihanka, ti, buci buci buc, ja, kam pa bežiš, no, ne boj se strica, ti ne bo nič naredil ...

Ko bo otrok v meni dovolj močan, bom to tudi storil.